

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדע המדינה
 המסלול ללמודי מ.א. עם תיזה 2006-7

סדנא בכתיבת תיזה (01-887-71)
 קורס חובה - שנתי (2 ש"ש) – מ.א.
 שם מרצה: **דר' חמדה בן יהודה**

דו"אל: hemdaby@zahav.net.il

מטרות הקורס

הקורס מיועד לסטודנטים בשנה השניה לתיזה, שסיימו בהצלחה את הקורס יסודות המחקר המדעי והם בעלי הצעת מחקר מאושרת, העוסקים בכתיבת התיזה. הסדנא מהווה קורס המשך לקורס יסודות המחקר המדעי ובכך היא מעמיקה את ההתנסות המחקרית שלכם ומבססת את הכתיבה המדעית התקנית שבידיכם. כלווי לעריכת המחקר וכתיבתו הקורס מהווה: מסגרת להתמודדות עם בעיות אופרטיביות הקשורות בבצוע מחקרים מסוגים שונים פורום לדיון בבעיות ספציפיות שמעלים המשתתפים סדנא לגיבוש פתרונות שיבטיחו את סיום התיזה בזמן המיועד ותוך שמירה על כללי מחקר אקדמיים ורמת מחקר גבוהה. כמו כן הקורס יתמקד בשאלת המפתח: האם הגעתי כבר לקו הסיום? האם בצעתי את המחקר שהצעתי בהצעת המחקר בצורה הטובה ביותר שאפשר?

דרישות הקורס

נושאי הקורס והמטלות

על מנת לקבל ציון עובר בקורס על הסטודנטים המשתתפים בו למלא אחר התנאים הבאים:
הנוכחות בקורס היא חובה.
השתתפות פעילה כוללת:
 - שימוש באינטרנט לצרכי מחקר
 - מטלות בכתב לגבי המחקר האישי (מבנה, תוכן, מקורות, מתודולוגיה, מבוא סופי ותקציר) ולגבי ביקורת ופתרונות למחקרים של המשתתפים האחרים בקורס
 - פרזנטציות חלקיות של המחקר האישי הכוללות הצגת הצעת המחקר, דיווח על התקדמות ועל בעיות ופתרון במהלך השנה
 - פרזנטציה כוללת של מהלך המחקר ותוצאותיו – הצגת תקציר המחקר
 יש להתעדכן לגבי הדרישות הספציפיות כפי שהן מתעדכנות במהלך הקורס ומפורסמות על גבי אתר הקורס בכתובת:

<http://zohar.no-time.co.il/hemda/index.html>

שעת קבלה (בתאום מראש): בנין מכסיקו – המחלקה למדעי המדינה חדר 235.

יום ב' 13-14

יום ה' 13: 14

יש וניתן לתאם טלפונית – 02-6736644 או בדוא"ל: hemdaby@zahav.net.il

נושאי המפגשים בסדנא

נושאי הלימוד הנכללים בסדנא יוצגו תוך כדי התמקדות במחקרים של המשתתפים ותוך מעקב אחר ההתקדמות המחקרית שלכם. בטבלת הסמיילי 😊 של הקורס שבאתר תוכלו לעקוב אחר ההתקדמות שלכם במהלך השנה. השלמת טבלת הסמיילי עד סוף הקורס מהווה אישור למילויי המטלות ובסיס לציון עובר בקורס.

1. **סבב של הצגת/והכרת הצעות המחקר של משתתפי הקורס** תוך דיון השוואתי במבואות של הצעות המחקר וסווג המחקרים הנערכים על ידי משתתפי הקורס.
2. **מחקרים תיאוריים ומחקרי CASE STUDY** - עיון השוואתי במאפייני יסוד.
3. **מחקרים הסבריים ומחקרי COMPARATIVE ANALYSIS** - עיון השוואתי במאפייני יסוד.
4. **טקטיקה מחקרית א:** הגדרות ומדדים אופרטיביים (אינדיקטורים) - גישה איכותית וכמותית.
5. **טקטיקה מחקרית ב:** אינדיקטורים, אינדקסים משולבים וסקלות - גישה איכותית וכמותית.
6. **טקטיקה מחקרית ג:** מתיאוריה ליישום -- השימוש בניתוח אירועים - גישה איכותית וכמותית.
7. **טקטיקה מחקרית ד:** מתיאוריה ליישום -- השימוש בניתוח תוכן - גישה איכותית וכמותית.
8. **מחקר ומקורות א:** סקירת ספרות - רצוי ומצוי - השוואה בין ובקורת של מאמרים.
9. **מחקר ומקורות ב:** המקורות למחקר והתאמתם למוקד המחקרי.

10. **מחקר ומקורות ג:** האינטרנט ומקורות מחקריים, נגישות למקורות בכלל, כמות המקורות ומתי דינו?
 11. **תבנית המחקר:** מהצעת המחקר לתיזה - מבנה התיזה, חלקים הכרחיים ורשימת פרקים.
 12. **הערכה כוללת של מחקר מדעי:** מימדים הכרחיים ומימדים רצויים.
 13. **התפתחות מדע תקני, תבנית מחקר ומהפכה מדעית --** שמרנות או חדשנות יצירתית וכמה?
 14. **מדעי המדינה, פוליטיזציה ומחקר מדעי:** מכשלות והגנות.

הנחיות כלליות

הסדנא, שעת הקבלה, ואתר הקורס עומדים לרשותכם כדי לרכוש את המיומנויות שהקורס מקנה לבוגריו ולשפר ככל האפשר את התיזה האישית שלכם.
 אשמח לעזור בכל בעיה, במידת האפשר.
 זכרו: מי שמשקיע – מצליח ומתקדם.
 יש בקורס עבודה רבה ומצטברת – אל תשאירו משימות לרגע האחרון והשתדלו לעבוד ברציפות כדי "להיות בעניינים" ולרכוש מיומנויות של ביקורת מדעית, שיטות עבודה, פתרונות אופרטיביים, מחקר סיסטמטי וכתובה מדעית תיקנית.
 התייחסו ברצינות ובכבוד למחקרים של אחרים כאילו היה זה המחקר שלכם. זכרו שביקורת בונה היא כלי לימודי בו אתם מקדמים את היכולת האקדמית שלכם ובו בעת אתם מאפשרים היזון חוזר למשתתפי הסדנא באופן הדדי.

לא חשוב מהי מגמת הלימוד ותחום ההתמחות הקונקרטי שלכם במחלקה למדעי המדינה

לא חשוב מה הנושא המחקרי האישי שבחרתם בו

לא חשוב מהי התיאוריה בה תתמקדו

כדאי להכיר כמה **כללים מנחים ושיטות עבודה** המשפרים את טיב המחקר שאתם עורכים. כללים אלה גם מאפשרים לכם לבקר מחקרים של אחרים וגם לזהות את התחומים בהם יש מקום לחדשנות וליצירתיות – לתרומה ייחודית משלכם.

הקורס שם דגש על דרכי מחקר יעילות ומאיר טעויות שכיחות המובילות לפגיעה ברמת המחקר ולסחבת בכתובת התיזה.

התהליך המחקרי – ברמה האינטואיטיבית וברמה הפורמלית גם יחד - מהווה תהליך של קבלת החלטות

וישומן.

בסדנא נבחן ביחד, תוך כדי תרגול, חלופות שונות שיכולות להתאם לכל אחד (בדרך לכלל יש יותר מדרך אחת לפתור בעיה), בחיפוש אחר תשובות פרקטיות לשאלות המתעוררות במהלך המחקר מדעי שאתם עורכים. מטרת הקורס היא לאפשר קבלת החלטות יעילות יותר לגבי המחקר בו אתם עוסקים.

השאלות המרכזיות הנדונות בקורס הן:

1. איך משלבים בסקירה כמה מאמרים שונים ולא בשיטת "ספר הטלפון": א' אמר ש... ב' אמר ש...
2. למה חיוני להגדיר במדויק מושגים מרכזיים במחקר? איך בוחרים הגדרה טובה? איך מבקרים הגדרה?
3. איך מחליטים מהם המקורות המתאימים למחקר?
4. למה חשוב לכתוב מראה מקום והיכן?
5. מה חייבים לכלול ברשימת המקורות?
6. מה ההבדל בין מראה מקום לרשימת המקורות?
7. מה עושים בטבלה או בתרשים? לאיזה סוג מחקר הם מתאימים? מה תרומתם למחקר ומתי כדאי לצרפם למחקר?
8. כיצד תוחמים את המחקר? מה תפקידן של ההנחות במחקר ומה לא צריך לכלול במחקר?
9. מהם ההשלכות, היתרונות והחסרונות של עולם האינטרנט לגבי מחקר עכשווי?
10. כיצד מתייחסים לבעיות מחקריות בגוף התיזה?
11. כיצד מדווחים על ממצאים?
12. מה כוללים בסכום טוב: מה ההבדל בין ממצאים בפרקי היישום לבין הסכום?
13. מה כותבים ב"תרומת המחקר"?
14. איך מכינים תקציר?